

Bureauonderzoek

Projectnummer: 352624

Referentienummer: SWNL0210256

Datum: 19-7-2017

Archeologisch onderzoek HOV Aalsmeer en Knooppunt Zuid, gemeentes Haarlemmermeer, Aalsmeer en Uithoorn

SWECO ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 2087

Definitief

Verantwoording

Titel	Archeologisch onderzoek
Subtitel	Bureauonderzoek HOV Aalsmeer en Knooppunt Zuid, gemeentes Haarlemmermeer, Aalsmeer en Uithoorn SWECO ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 2087
ISSN-nummer	2468-4813
Projectnummer	352624
Referentienummer	SWNL0210256
Revisie	D2
Datum	19 juli 2017
Auteur	Jitske Blom
E-mailadres	Jitske.Blom@sweco.nl
Gecontroleerd door	Jan Jaap Hekman
Paraaf gecontroleerd	
Goedgekeurd door	Wesley van Breda
Paraaf goedgekeurd	

Sweco Nederland B.V. beschikt over een eigen opgravingsvergunning afgegeven door de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE). Vanaf 1 januari 2017 zal Sweco, na het doorlopen van een overgangsperiode, haar archeologisch onderzoek uitvoeren op basis van certificering volgens de BRL Archeologie 4000: protocol 4001, 4002, 4003 en 4004. Dit is een uitvloeisel van de invoering van de Erfgoedwet per 1 juli 2016 waarin de oude opgravingsvergunning komt te vervallen. De archeologische werkzaamheden worden uitgevoerd in overeenstemming met de Kwaliteitsnorm van de Nederlandse Archeologie (KNA, versie 4.0), die onderdeel uitmaakt van de BRL Archeologie 4000.

Administratieve gegevens

Uitvoerder	Sweco Nederland B.V.
Provincie	Noord-Holland
Gemeente	Aalsmeer, Uithoorn en Haarlemmermeer
Plaats	Aalsmeer
Toponiem	HOVASZ
Kaartbladnummer	25D en 31B
Kadastrale gegevens	diverse percelen
x/y-coördinaten	111009/476928 112000/475560 113500/474208 114485/473887
Opdrachtgever	Provincie Noord-Holland
Onderzoeksmeldingsnummer	4043141100
Archis monumentnummer	geen
Archis waarnemingsnummer	geen
Lengte plangebied	ca. 5 km
Bevoegde overheid	gemeentes Aalsmeer, Uithoorn en Haarlemmermeer
Projectmedewerker	Jitske Blom, senior KNA prospector 596281
Periode van uitvoering	april 2017
Beheer en plaats van documentatie	Sweco Nederland B.V.

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1 Inleiding	7
1.1 Aanleiding van het onderzoek	7
1.2 Methodiek	7
1.3 Doelstelling en vraagstelling	7
2 Bureauonderzoek	8
2.1 Afbakening plangebied, huidig gebruik en toekomstig gebruik	8
2.1.1 Afbakening plan- en onderzoeksgebied	8
2.1.2 Huidig gebruik van het plangebied	8
2.1.3 Toekomstig gebruik van het plangebied	8
2.2 Aardwetenschappelijke kenmerken	9
2.3 Archeologische waarden	11
2.3.1 Archeologische verwachtings- en beleidskaart	11
2.3.2 Archeologische Monumenten	11
2.3.3 Archeologische waarnemingen en onderzoeken	11
2.4 Historische situatie en mogelijke verstoringen	12
2.4.1 Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW)	12
2.4.2 Oude kaarten, ondergrondse bouwhistorische waarden en mogelijke verstoringen	12
3 Gespecificeerde verwachting	13
4 Conclusie en advies	14
4.1 Conclusie	14
4.2 Advies	14
Literatuurlijst en gebruikte bronnen	15

Bijlage 1 – Locatie van het plangebied

Bijlage 2 – Geomorfologische kaart

Bijlage 3 – Archeologische beleidskaart Aalsmeer

Bijlage 4 – Bekende archeologische gegevens

Bijlage 5 – Topografische en Militaire Kaart uit 1850

Samenvatting

In opdracht van provincie Noord-Holland heeft Sweco Nederland B.V. een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd naar de locatie HOV Aalsmeer en Knooppunt Zuid in de gemeentes Haarlemmermeer, Aalsmeer en Uithoorn (zie bijlage 1). De aanleiding voor dit onderzoek is de aanleg van een vrije busbaan. Ook zal op een aantal kruispunten groot onderhoud plaatsvinden. Het onderzoek vindt plaats in het kader van voorbereidende werkzaamheden.

In de kern van Aalsmeer (groene en blauwe zone in bijlage 3) is een potentieel archeologisch niveau te onderscheiden. In de top van het veen (Hollandveen Laagpakket, Formatie van Nieuwkoop) en/of in een ophoogpakket hierop kunnen resten vanaf de Late Middeleeuwen voorkomen. Dit kunnen resten zijn die samenhangen met de ontginning en bewoning van Aalsmeer, zoals resten van woningen en erven. Over de vroegste ontginningen is weinig bekend. De kans dat dergelijke resten nog intact aanwezig zijn, is zeer klein. Immers, door de aanleg van de weg en het graven van sleuven voor kabels en leidingen is het zeer aannemelijk dat deze relatief ondiep gelegen archeologische resten reeds zijn verstoord. Ook zijn voor zover bekend nauwelijks vondsten gedaan uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd.

In Aalsmeer en de nabije omgeving zijn geen vindplaatsen uit de periode Paleolithicum – Vroege Middeleeuwen bekend. Vanaf het Meso-/Neolithicum was het gebied met veen bedekt en derhalve een ongunstige vestigingslocatie. Bovendien heeft ook de grootschalige veenontginning van het gebied gedurende de Middeleeuwen aan een zeer lage trefkans voor deze periodes bijgedragen. Eventuele sporen van menselijke activiteit op het veen zijn tezamen met het veen verdwenen.

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek wordt voor het plangebied geadviseerd geen vervolgonderzoek uit te voeren. De kans op aanwezigheid van intacte vindplaatsen wordt zeer klein geacht.

Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden toch onverwacht archeologische resten worden aangetroffen, dan is conform artikel 5.10 en 5.11 van de Erfgoedwet aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de minister verplicht (vondstmelding via de bevoegde overheid).

NMF Erfgoedadvies, adviseur van de gemeente Aalsmeer, geeft aan dat in de kern van Aalsmeer potentiële archeologische resten aanwezig kunnen zijn (blauwe en groene zone bijlage 3). Deze zouden verstoord kunnen zijn. Maar de diepte van de bestaande verstoring is niet bekend en evenmin is de diepte van de nieuwe bodemingrepen niet bekend. Een archeologisch booronderzoek om te bepalen of de ondergrond verstoord is, is om logistieke redenen niet wenselijk. Indien milieukundige boringen worden gezet, kan tijdens dit onderzoek ook onderzocht kunnen worden in hoeverre het plangebied archeologisch verstoord is of niet.

Omdat de eventuele verstoring van het plangebied moeilijk is in te schatten, adviseert NMF Erfgoedadvies een archeologische begeleiding ter hoogte van de 'blauwe en groene zone' binnen de gemeente Aalsmeer. Ten tijde van deze begeleiding kan naar gelang de resultaten de intensiteit worden aangepast.

Tabel 1.1 Overzicht van archeologische perioden¹

Periode	Tijd		
Laat-Paleolithicum (Oude Steentijd)		tot	9.000 v.Chr.
Mesolithicum (Midden Steentijd)	9.000 v.Chr.	-	4.900 v.Chr.
Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	5.325 v.Chr.	-	1.900 v.Chr.
Bronstijd	1.900 v.Chr.	-	800 v.Chr.
IJzertijd	800 v.Chr.	-	12 v.Chr.
Romeinse Tijd	12 v.Chr.	-	450 n.Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1.050 n.Chr.
Late Middeleeuwen	1.050	-	1.500 n.Chr.
Nieuwe Tijd	1.500	-	heden

Tabel 1.2 Indeling van het Kwartair

chronostratigrafie		jaren geleden	
Kwartair	Holoceen	Subatlanticum	3.000 - heden
		Subboreaal	5.000 - 3.000
		Atlanticum	8.000 - 5.000
		Boreaal	9.000 - 8.000
		Preboreaal	10.000 - 9.000
	Pleistoceen	Laat	130.000 - 10.000
		Weichselien (ijstijd)	120.000 - 10.000
		Eemien	130.000 - 120.000
		Midden	800.000 - 130.000
		Saalien (ijstijd)	200.000 - 130.000
		Elsterien (ijstijd)	400.000 - 315.000
		Vroeg	2.400.000 - 800.000

¹ Bron: Archeologisch Basis Register 1992.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding van het onderzoek

In opdracht van provincie Noord-Holland heeft Sweco Nederland B.V. een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd naar de locatie HOV Aalsmeer en Knooppunt Zuid in de gemeentes Haarlemmermeer, Aalsmeer en Uithoorn (zie bijlage 1). De aanleiding voor dit onderzoek is de aanleg van een vrije busbaan. Ook zal op een aantal kruispunten groot onderhoud plaatsvinden. Het onderzoek vindt plaats in het kader van voorbereidende werkzaamheden.

1.2 Methodiek

Dit rapport betreft een standaardrapport zoals genoemd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. Het bureauonderzoek bestaat uit elf processtappen:

1. Afbakenen plan- en onderzoeksgebied; vaststellen consequenties toekomstig gebruik (LS01)
2. Aanmelden onderzoek bij Archis
3. Vermelden (en toepassen) overheidsbeleid (LS01)
4. Beschrijven huidig gebruik (LS02)
5. Beschrijven historische situatie en mogelijke verstoringen (LS03)
6. Beschrijven mogelijke aanwezigheid bouwhistorische waarden ondergrond (LS02, LS03, LS04)
7. Beschrijven bekende archeologische en aardwetenschappelijke kenmerken (LS04)
8. Opstellen gespecificeerde verwachting en formuleren onderzoeksstrategie (LS05)
9. Opstellen standaardrapport bureauonderzoek (LS06)
10. Aanleveren standaardrapport - afmelden onderzoek in Archis
11. Aanleveren digitale gegevens bij e-depot (DS05)

Processtappen 1 tot en met 7 leveren gegevens op basis waarvan de gespecificeerde verwachting (stap 8) wordt opgesteld. Deze stappen worden behandeld in paragraaf 1.1 en hoofdstuk 2. Processtap 9 resulteert in het voorliggende rapport. Processtappen 10 en 11 hebben betrekking op het openbaar maken van het bureauonderzoek voor derden bij onder meer Archis en het e-Depot.

1.3 Doelstelling en vraagstelling

De bodemingrepen die gepaard gaan met de geplande werkzaamheden zullen eventueel aanwezige archeologische resten in de bodem verstoren en/of vernietigen. Derhalve dienen voorafgaand aan die werkzaamheden de archeologische waarden binnen het plangebied in kaart te worden gebracht. Het doel van het bureauonderzoek is inzicht te krijgen in de archeologische waarde van het plangebied. Het onderzoek richt zich op de vraag of er in het plangebied archeologische waarden aangetroffen kunnen worden.

Voor het bureauonderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

- Zijn mogelijk archeologische waarden in het plangebied aanwezig?
- Is het plangebied voldoende onderzocht. Zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek wordt geadviseerd?

2 Bureauonderzoek

2.1 Afbakening plangebied, huidig gebruik en toekomstig gebruik

2.1.1 Afbakening plan- en onderzoeksgebied

Het plangebied ligt grotendeels in de bebouwde kom van Aalsmeer (gemeente Aalsmeer), maar strekt zich ook uit naar de gemeentes Uithoorn en Haarlemmermeer. De exacte locatie van het plangebied wordt weergegeven in bijlage 1 **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden..** Het onderzoeksgebied betreft het plangebied en een straal van ca. 25 meter hier omheen.

2.1.2 Huidig gebruik van het plangebied

In het plangebied is momenteel een geasfalteerde weg met berm aanwezig. Onder en naast de weg zijn kabels en leidingen gelegen.

2.1.3 Toekomstig gebruik van het plangebied

In het plangebied zal een vrije busbaan worden gerealiseerd. Daarnaast zal op een aantal kruispunten groot onderhoud plaatsvinden.

De busbaan gaat tussen de Zwarteweg en de Aalsmeerderdijk (in Haarlemmermeer) naar een middenligging. De meeste kruisingen in Aalsmeer zullen als rotonde worden uitgevoerd. Daarnaast worden onder andere de volgende ontwikkelingen uitgevoerd, die mogelijk met bodemingrepen gepaard gaan:

- Poelweg: verplaatsing fietspad van zuid- naar noordzijde, toekomstige busbaan komt samen met bestaande busbaan en bushaltes moeten worden verplaatst
- Legmeerdijk: afwaarden kruispunt, aanpassing noordelijke en zuidelijke tak, realisatie fietstunnel, groot onderhoud kruispunt, fietspad wordt verlegd
- Zwarteweg Busstation: realisatie busstation, vervangen duiker, verwijderen geluidschermen
- 2e J.C. Mensinglaan: verwijderen geluidschermen, wijziging kruispunt
- Ophelialaan: verwijderen geluidschermen, vervangen duiker, wijziging kruispunt
- De nieuwe Aalsmeerderlaan (Noordvork): aanbrengen kruispunt
- Van Cleefkade: aanbrengen Eco duiker, extra inrit voorziening, wijziging kruispunt
- Dorpsstraat: wijziging kruispunt
- Aalsmeerderdijk: aanbrengen demontabele fietsonderdoorgang, wijziging kruispunt
- Fokkerweg: wijziging kruispunt, verhelpen van waterlekkage bij fietstunnel, realisatie van droogloper bij bushaltes

Het is nog niet bekend of en tot hoe diep deze werkzaamheden de bodem zullen verstoren. De kans is echter dat door de voorgenomen werkzaamheden de bodem zal worden verstoord.

In afb. 1 zijn het tracé van de vrije busbaan en een aantal locaties weergegeven waar ingrepen zullen plaatsvinden.

Afb. 1 Overzicht van ligging busbaan en enkele kruispunten waar ingrepen zullen plaatsvinden

2.2 Aardwetenschappelijke kenmerken

Om de landschapsgenese in beeld te brengen is gebruik gemaakt van bodemkaarten en geologische en geomorfologische kaarten. Met behulp hiervan worden de bodemopbouw en het landschap beschreven.

Tabel 2.3 Aardwetenschappelijke informatie

Bron	Informatie
Geologie	midden: veen in de rivier en kustvlakte (Ni1) noord en zuid: zeezand en -klei met inschakelingen van veen (Na5)
Geomorfologie	midden: bebouwing noord en zuid: vlakte van getijafzettingen (2M35) daarnaast dijk (D) en lage veenrestdijk (4K35)
Bodemkunde	midden: bebouwing en warmoezerijgrond met een ondergrond van niet-gerijpte zavel of klei, beginnend ondieper dan 80 cm (AWo, Gt IV) noord en zuid: leek-/woudeerdgronden (pMn85A Gt VI)

Aan het begin van het huidige geologische tijdvak, het Holocene, bestond de ondergrond van het plangebied uit pleistocene dekzanden. Nadien trad veenvorming op (Basisveen) en vervolgens overspoelde de zee het gebied, waardoor kleipakketten afgezet werden (Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Wormer).

Laatstgenoemde kleilagen zijn binnen het onderzoeksgebied ca. 6 m dik en liggen vandaag de dag, als gevolg van het afgraven van het in latere tijden gevormde Hollandveen (zie onderstaande), in de droogmakerijen aan de oppervlakte.

Vanaf ca. 4500 v. Chr. startte de vorming van een serie van parallel aan de kust gesitueerde strandwallen. Hierdoor ontstond een gesloten kustbarrière waardoor de invloed van de zee op het achterland afnam. Hier ontwikkelde zich, mede onder invloed van rivieren, een zoetwaterlagune waarin veenvorming plaatsvond (Hollandveen, Formatie van Nieuwkoop).

In de periode 1000 tot 1400 na Chr. begon de mens steeds meer invloed uit te oefenen op het landschap. Dit gebeurde door het veengebied te ontwateren en te ontginnen. Vanaf 1000 na Chr. werd het gebied vanuit de zuidoosthoek van de Haarlemmermeer waarschijnlijk grotendeels ontgonnen.

Door het afgraven van het veen tot enkele meters onder de grondwaterspiegel (de zg. 'natte vervening') ontstonden veenplassen. Enkel ter plaatse van reeds bestaande bewoningskernen zoals Aalsmeer is het veen bewaard gebleven.

De Haarlemmermeer, waarbinnen het plangebied deels is gelegen, betreft van oorsprong een natuurlijk meer. Het was aanvankelijk veel kleiner, maar is in de loop der eeuwen door het afkalven van de oevers en turfwinning in omvang toegenomen. In de periode na 1500 is het vervolgens met enkele andere meren samengesmolten waardoor enkele eeuwen later uiteindelijk een groot binnenmeer ontstond: het (nieuwe) Haarlemmermeer. In 1848 werd vervolgens begonnen met het droogmalen ervan en in 1852 was deze actie voltooid. Sindsdien liggen hier oude zeeafzettingen behorende tot het Laagpakket van Wormer aan de oppervlakte. Dit geldt ook voor het zuidelijk deel van het plangebied, dat eveneens een (kleinere) droogmakerij betreft.

In bijlage 2 is een uitsnede van de geomorfologische kaart opgenomen. Hierop zijn de verschillende landschappelijke eenheden weergegeven. Het plangebied is gelegen in een vlakte van getijafzettingen (Laagpakket van Wormer), waar nog enkele veenrestdijken aanwezig zijn. Ook moderne dijken zijn ingetekend. Het grootste deel van het plangebied betreft echter bebouwd gebied.

Een boring in het tracé in de oude kern van Aalsmeer laat zien dat hier het Hollandveen nog aanwezig is. Dit is 2 m dik en gevormd op een ca. 6 m dik pakket klei (Laagpakket van Wormer). Hieronder ligt een ca. 1 m dikke veenlaag (Basisveen), dat is gevormd op pleistocene afzettingen.²

Een boring in het tracé in het zuidelijke deel, gelegen in de gemeente Uithoorn, laat zien dat hier geen veen meer aanwezig is. Hier ligt een 6 meter dikke kleilaag (Laagpakket van Wormer) aan de oppervlakte. De klei is afgezet op een halve meter dikke veenlaag (Basisveen), die is gevormd op pleistocene afzettingen.³

² Dinoloket boring B25D0211.

³ Dinoloket boring B31B0094.

Op de kaart 'aardkundige monumenten' van de provincie Noord-Holland zijn geen aardkundige monumenten of aardkundig waardevolle gebieden aanwezig in of in de nabijheid van het plangebied.⁴

2.3 Archeologische waarden

Om de reeds bekende archeologische waarden in beeld te krijgen, zijn diverse bronnen geraadpleegd, zoals de Archeologische Monumentenkaart, Archis3 en archeologische waarden- en/of beleidskaarten van het betreffende gebied.

2.3.1 Archeologische verwachtings- en beleidskaart

De archeologische beleidskaart van de gemeente Haarlemmermeer was op het moment van schrijven niet beschikbaar op de website van de gemeente. Echter, uit een archeologisch bureauonderzoek uit 2015 naar het noordelijke deel van het plangebied (zie ook par. 2.3.3) blijkt dat hier archeologisch onderzoek vereist is bij plannen van 10.000 m² en groter.⁵

De gemeente Aalsmeer heeft een archeologische beleidskaart vastgesteld. Op deze kaart wordt aangegeven of bij bodemingrepen archeologisch onderzoek noodzakelijk is. Het grootste deel van het plangebied wordt archeologievrij verklaard (witte zone op bijlage 3). In het meest noordelijke deel van de gemeente is archeologisch onderzoek verplicht bij bodemingrepen groter dan 500 m² en dieper dan 40 cm (blauwe zone op bijlage 3). In een zone ten zuiden hiervan gelden grenzen van 50 m² en 40 cm -mv (groene zone op bijlage 3).⁶

De gemeente Uithoorn had op het moment van schrijven de archeologische beleidskaart eveneens niet beschikbaar op de website van de gemeente. NMF Erfgoedadvies meldt dat het plangebied zich bevindt in een gebied met een lage archeologische verwachting, waarbij archeologisch onderzoek plaats moet vinden bij bodemingrepen groter dan 5ha en dieper dan 30 cm.⁷

Het plangebied is niet gelegen in een terrein van provinciaal archeologisch belang.⁸

2.3.2 Archeologische Monumenten

De Archeologische Monumentenkaart (AMK) bevat een overzicht van belangrijke archeologische terreinen in Nederland. In het onderzoeksgebied zijn geen AMK-terreinen geregistreerd.

2.3.3 Archeologische waarnemingen en onderzoeken

In het Archeologisch Informatiesysteem (Archis3) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed staan alle bekende archeologische waarnemingen en onderzoeken geregistreerd. In het onderzoeksgebied zijn geen waarnemingen geregistreerd. Wel zijn drie onderzoeken uitgevoerd (zie **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** tabel 2.4 en bijlage 4).

⁴ <https://maps.noord-holland.nl> geraadpleegd op 19 april 2017.

⁵ Weerheijm & Schrijvers 2015.

⁶ Gemeente Aalsmeer, 2010

⁷ Mededeling L. Verniers (NMF Erfgoedadvies) 19 juli 2017.

⁸ <https://maps.noord-holland.nl> geraadpleegd op 19 april 2017.

Tabel 2.4 Onderzoeksmeldingen in en in de directe omgeving van het plangebied

onderzoeksmeldingsnummer	type onderzoek	resultaat	advies
2202554100	bureauonderzoek	niet bekend	niet bekend
2030712100	bureauonderzoek	niet bekend	niet bekend
2477542100	bureauonderzoek	zeer kleine kans op intacte vindplaats	vrijgave

Naar het noordelijke deel van het plangebied heeft in verband met de aanleg van de busbaan reeds een archeologisch bureauonderzoek plaatsgevonden. Geconcludeerd wordt dat deze zone volgens de gemeentelijke archeologische waardenkaart een lage archeologische verwachting heeft. Binnen het plangebied is mogelijk sprake van archeologische sporen uit de periode van het Paleolithicum/Mesolithicum. Deze mogelijke sporen liggen echter op grote diepte en zullen niet door de voorgenomen ingrepen worden bedreigd. Mogelijke archeologische sporen uit de periode Neolithicum/Late Middeleeuwen zijn naar verwachting door de laatmiddeleeuwse veenontginning en erosie reeds verloren gegaan. Eventuele archeologische sporen uit de Nieuwe tijd zullen alleen betrekking hebben op de periode vanaf 1852. Het zal dan met name gaan om sporen die betrekking hebben op de ontginning en verkaveling van de Haarlemmermeer. Gezien de uitkomsten van dit bureauonderzoek en de aard en diepte van de voorgenomen ingrepen, kan worden gesteld dat de kans dat een (intacte) archeologische vindplaats door de voorgenomen ingrepen zal worden bedreigd zeer klein is. Geadviseerd wordt het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling.⁹

De resultaten van de overige twee onderzoeken in het onderzoeksgebied staan niet vermeld in Archis. Ook zijn de rapporten niet gevonden in het e-depot.

2.4 Historische situatie en mogelijke verstoringen

2.4.1 Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW)

De Cultuurhistorische Waardenkaart van de provincie Noord-Holland geeft inzicht in de archeologische, historisch-stedenbouwkundige en de historisch-geografische waarden van de regio. Volgens de CHW zijn geen cultuurhistorische elementen aanwezig in het plangebied.¹⁰

2.4.2 Oude kaarten, ondergrondse bouwhistorische waarden en mogelijke verstoringen

Vermoedelijk is Aalsmeer omstreeks 1000 na Chr. ontstaan. Pas in 1133 duikt de naam 'Alsmar' voor het eerst op in een actie waarin is vastgelegd dat Aalsmeer in bezit komt van de Abdij van Rijnsburg. De nederzetting bevond zich in die tijd evenwel 4400 m naar het westen in de Haarlemmermeer. De verplaatsing naar de huidige locatie voltrok zich in twee of drie fasen, waarbij steeds een nieuwe nederzetting werd gebouwd. Of de oudste nederzetting een lineaire structuur had of bestond uit verspreide erven is vanwege het ontbreken van betrouwbaar kaartmateriaal uit die periode niet bekend.¹¹

⁹ Onderzoeksmelding 2477542100; Weerheijm & Schrijvers 2015.

¹⁰ <https://maps.noord-holland.nl> geraadpleegd op 19 april 2017.

¹¹ Beleidsnota archeologie gemeente Aalsmeer.

Op een oude kaart uit 1850 (zie bijlage 5) is te zien dat het noordelijk en zuidelijk deel van het plangebied nog in water zijn gelegen. Dit zijn de eerder genoemde meren die (deels) door veenaafgraving zijn gevormd. De Hornpolder betreft eveneens een voormalig meer, dat ten tijde van het vervaardigen van de kaart reeds was ingepolderd. Ter plaatse van het tracé is hier geen bebouwing aanwezig. Over een lengte van ca. 600 meter loopt het plangebied door de oude kern van Aalsmeer. Het huidige tracé is in het midden van de 20e eeuw aangelegd.¹²

Er zijn voor zover bekend geen ondergrondse bouwhistorische waarden bekend.

De bodem kan plaatselijk verstoord zijn door de aanleg van het huidige wegstelsel en het graven van sleuven voor kabels en leidingen.

3 Gespecificeerde verwachting

In de kern van Aalsmeer (groene en blauwe zone in bijlage 3) is een potentieel archeologisch niveau te onderscheiden. In de top van het veen (Hollandveen Laagpakket, Formatie van Nieuwkoop) en/of in een ophoogpakket hierop kunnen resten vanaf de Late Middeleeuwen voorkomen. Dit kunnen resten zijn die samenhangen met de ontginning en bewoning van Aalsmeer, zoals resten van woningen en erven. Over de vroegste ontginningen is weinig bekend. De kans dat dergelijke resten nog intact aanwezig zijn, is zeer klein. Immers, door de aanleg van de weg en het graven van sleuven voor kabels en leidingen is het zeer aannemelijk dat deze relatief ondiep gelegen archeologische resten reeds zijn verstoord. Ook zijn voor zover bekend nauwelijks vondsten gedaan uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd.

In Aalsmeer en de nabije omgeving zijn geen vindplaatsen uit de periode Paleolithicum – Vroege Middeleeuwen bekend. Vanaf het Meso-/Neolithicum was het gebied met veen bedekt en derhalve een ongunstige vestigingslocatie. Bovendien heeft ook de grootschalige veenontginning van het gebied gedurende de Middeleeuwen aan een zeer lage trefkans voor deze periodes bijgedragen. Eventuele sporen van menselijke activiteit op het veen zijn tezamen met het veen verdwenen.

¹² www.topotijdreis.nl

4 Conclusie en advies

4.1 Conclusie

Samenvatten verwachting en beantwoording onderzoeksvragen

- *Zijn mogelijk archeologische waarden in het plangebied aanwezig?*

Nee, er zijn vermoedelijk geen archeologische waarden aanwezig in het plangebied. Er is slechts één potentieel archeologisch niveau aanwezig. Dit betreft de oude kern van Aalsmeer, waar bewoningsresten die samenhangen met de ontginning en bewoning van Aalsmeer kunnen worden aangetroffen. Echter, de kans dat deze zijn verstoord door de aanleg van de bestaande weg en het graven van sleuven voor kabels en leidingen is zeer aannemelijk. Ook zijn voor zover bekend nauwelijks vondsten gedaan uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd. Uit vroegere periodes worden geen resten verwacht. Immers, het gebied was niet aantrekkelijk voor bewoning vanwege de relatief lage ligging en de aanwezigheid van veen.

- *Is het plangebied voldoende onderzocht. Zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek wordt geadviseerd?*

Ja, het plangebied is voldoende onderzocht. De kans op aanwezigheid van intacte vindplaatsen wordt zeer klein geacht.

4.2 Advies

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek wordt voor het plangebied geadviseerd geen vervolgonderzoek uit te voeren. De kans op aanwezigheid van intacte vindplaatsen wordt zeer klein geacht.

Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden toch onverwacht archeologische resten worden aangetroffen, dan is conform artikel 5.10 en 5.11 van de Erfgoedwet aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de minister verplicht (vondstmelding via de bevoegde overheid).

NMF Erfgoedadvies, adviseur van de gemeente Aalsmeer, geeft aan dat in de kern van Aalsmeer potentiële archeologische resten aanwezig kunnen zijn (blauwe en groene zone bijlage 3). Deze zouden verstoord kunnen zijn. Maar de diepte van de bestaande verstoring is niet bekend en evenmin is de diepte van de nieuwe bodemingrepen niet bekend. Een archeologisch booronderzoek om te bepalen of de ondergrond verstoord is, is om logistieke redenen niet wenselijk. Indien milieukundige boringen worden gezet, kan tijdens dit onderzoek ook onderzocht kunnen worden in hoeverre het plangebied archeologisch verstoord is of niet.

Omdat de eventuele verstoring van het plangebied moeilijk is in te schatten, adviseert NMF Erfgoedadvies een archeologische begeleiding ter hoogte van de 'blauwe en groene zone' binnen de gemeente Aalsmeer. Ten tijde van deze begeleiding kan naar gelang de resultaten de intensiteit worden aangepast.

Literatuurlijst en gebruikte bronnen

Gemeente Aalsmeer, 2010: *Beleidsnota Archeologie gemeente Aalsmeer*, Haarlem (Cultureel Erfgoed Noord-Holland).

Gemeente Haarlemmermeer, 2010: *Nota Erfgoed op de kaart*, Hoofddorp.

Weerheijm, W.J. & R. Schrijvers, 2015: *Archeologisch vooronderzoek ten behoeve van de planstudie HOV knooppunt Schiphol-Zuid, gemeente Haarlemmermeer*
Ruimtelijk advies op basis van bureauonderzoek, V1272, Amersfoort.

ahn.maps.arcgis.com

archis.cultureelerfgoed.nl

www.bodemloket.nl

www.topotijdreis.nl

Bijlage 1 – Locatie van het plangebied

Legenda

 plangebied

Locatie plangebied HOVASZ

Opdrachtgever: provincie Noord-Holland
Projectnummer: 352624

Status: Definitief
Datum: 20-4-2017
Schaal: 1:20.000
Formaat: A4

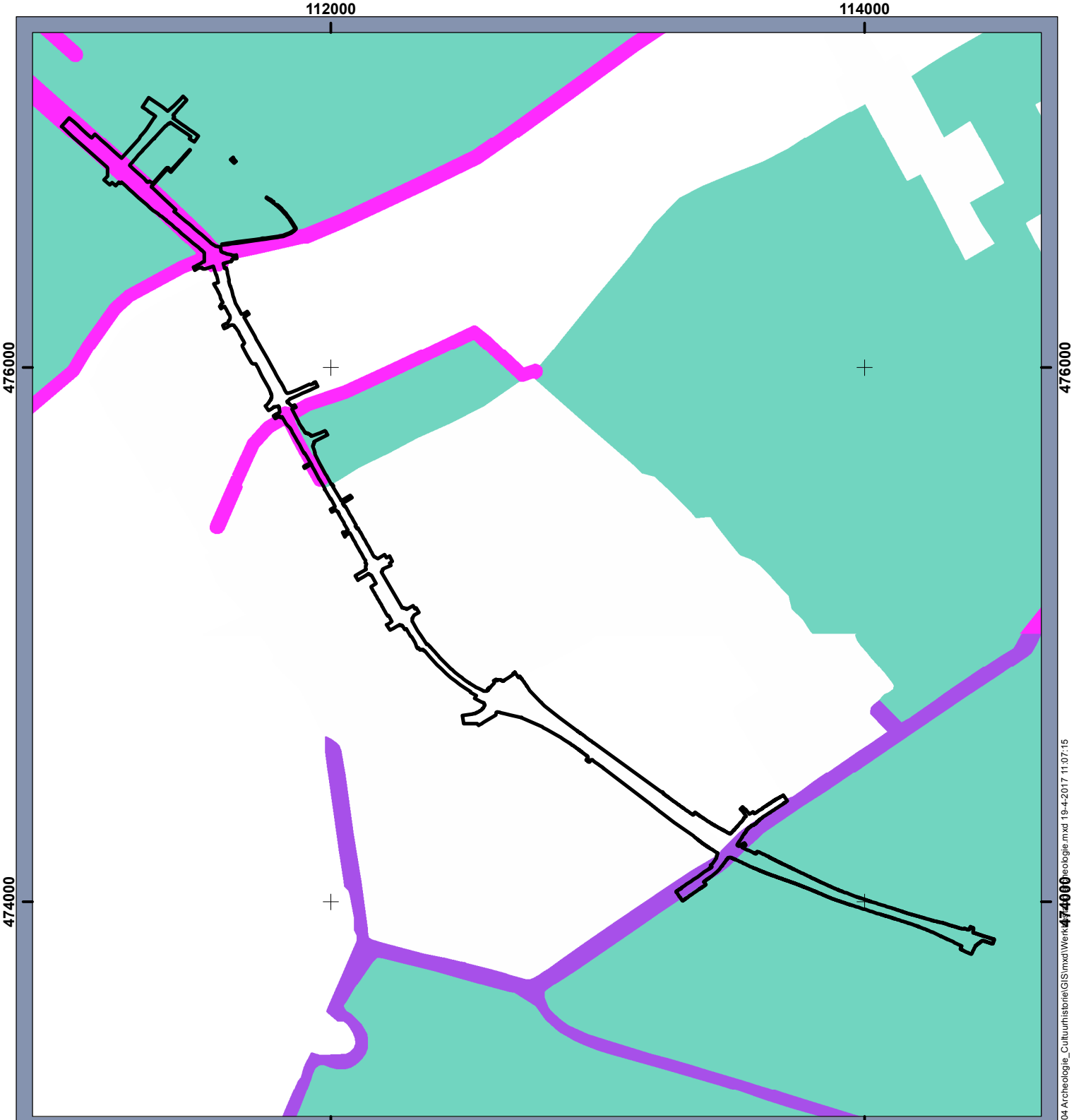
Getekend: JB - Gecontroleerd: JB

0 200 400 600 800 1.000
meter

SWECO

Bijlage 2 – Geomorfologische kaart

Legenda

- Plangebied
- 2M35 Vlake van getij-afzettingen
- 4K35 Lage veenrest-dijk
- Beb Bebouwing
- D Hoge dijk

Geomorfologische kaart HOVASZ

Opdrachtgever: provincie Noord-Holland
Projectnummer: 352624

Status: Definitief
Datum: 19-4-2017
Schaal: 1:20.000
Formaat: A4

Getekend: JB - Gecontroleerd: JB

0 200 400 600 800 1.000
meter

SWECO

Bijlage 3 – Archeologische beleidskaart Aalsmeer

Legenda

— Plangebied

Beleidskaart gemeente Aalsmeer HOVASZ

Opdrachtgever: provincie Noord-Holland
Projectnummer: 352624

Status: Definitief
Datum: 19-4-2017
Schaal: 1:20.000
Formaat: A4

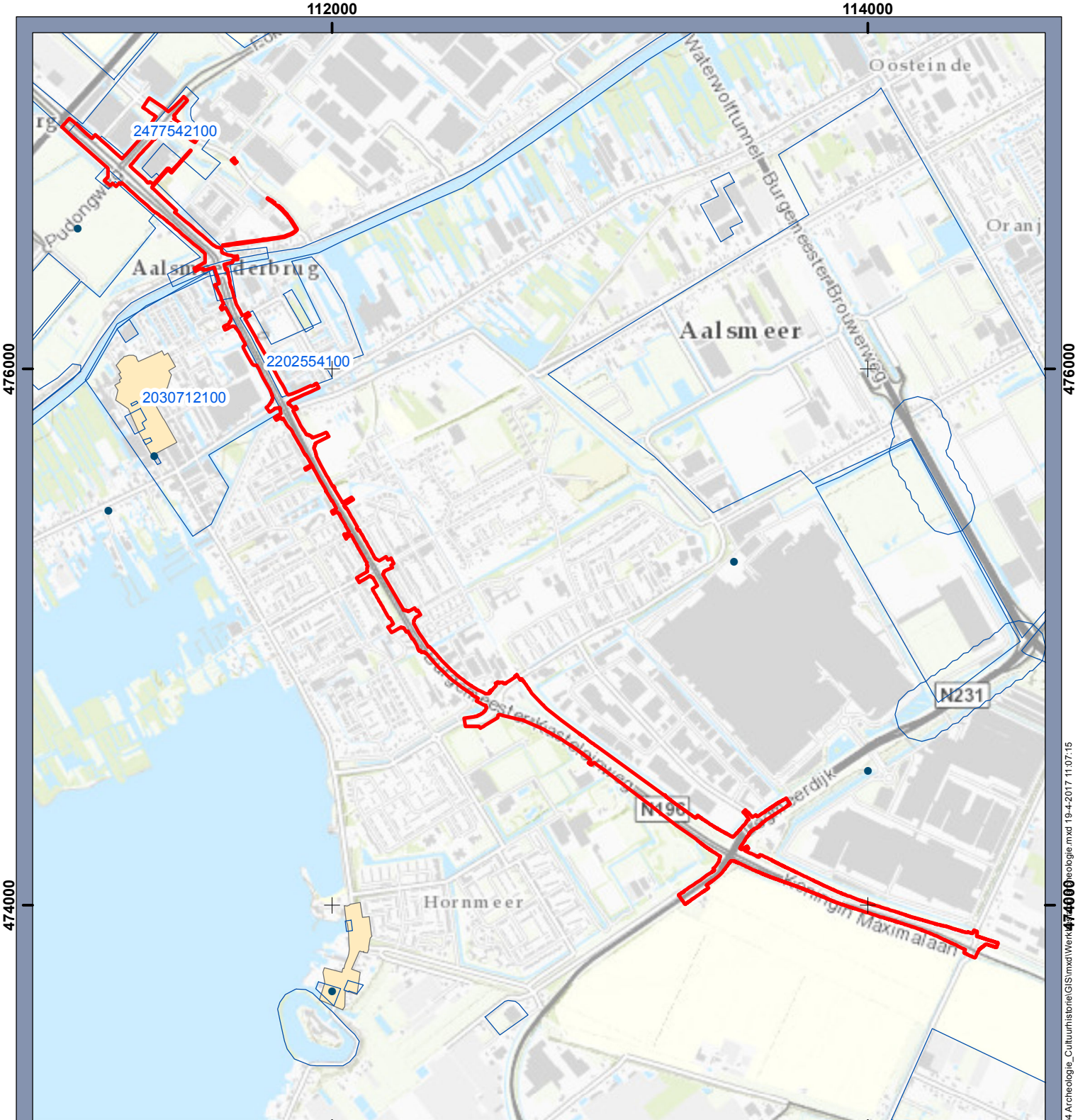
Getekend: JB - Gecontroleerd: JB

0 200 400 600 800 1.000
meter

SWECO

Bijlage 4 – Bekende archeologische gegevens

Legenda

- Plangebied
- Waarneming
- Onderzoeksmeldingen
- Terrein van hoge archeologische waarde

Bekende archeologische gegevens HOVASZ

Opdrachtgever: provincie Noord-Holland
Projectnummer: 352624

Status: Definitief
Datum: 19-4-2017
Schaal: 1:20.000
Formaat: A4

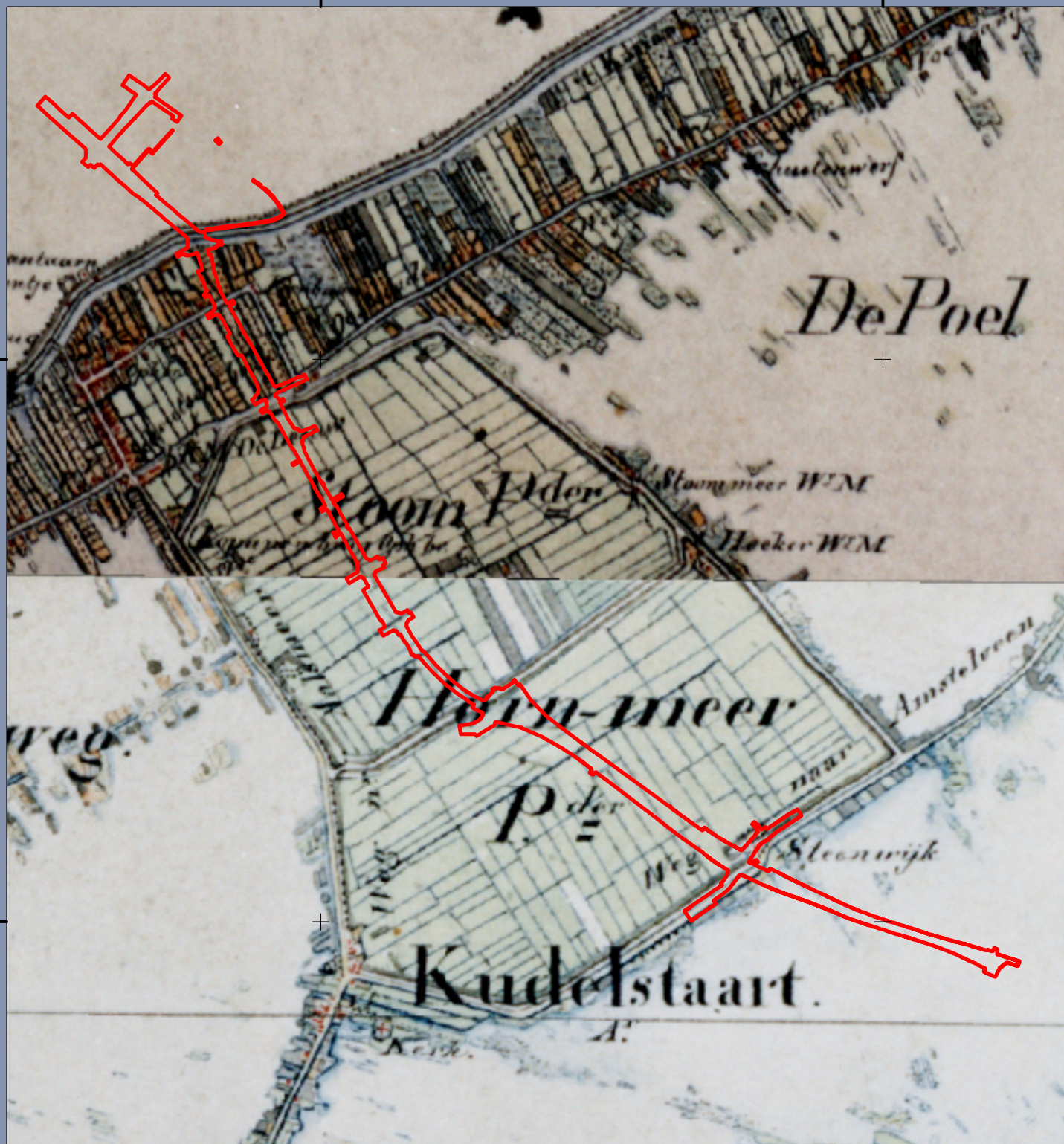
Getekend: JB - Gecontroleerd: JB

0 200 400 600 800 1.000
meter

SWECO

Bijlage 5 – Topografische en Militaire Kaart uit 1850

Legenda

— Plangebied

Topografische en Militaire Kaart uit 1850 HOVASZ

Opdrachtgever: provincie Noord-Holland
Projectnummer: 352624

Status: Definitief
Datum: 19-4-2017
Schaal: 1:20.000
Formaat: A4

Getekend: JB - Gecontroleerd: JB

0 200 400 600 800 1.000
meter

SWECO

